

DATA BİLGİ SAVAŞI

İş zekası ve veri ambarı alanında tanınmış firmalardan olan Teradata'nın, her yıl gerçekleştirdiği ve mutlaka çok önemli bir konuğu konuşmacı olarak davet ettiği "TeradataDay" adlı etkinliğini bugün 4. kez gerçekleştirdi.

Geçen yıl CERN'de görevli Türk mühendis Can Koçak'ın yer aldığı ve haberturk.com'a özel açıklamalarda bulunduğu etkinliğin bu seneki yıldız konuşmacısı ABD Başkanı Barack Obama'nın danışmanlarından olan Stephen Brobst idi. Teradata CTO'su (Teknoloji'den sorumlu Genel Müdür Yardımcısı) olan Stephen Brobst, dünyada "İş Zekası Gurusu" olarak tanınıyor. Brobst'un uzmanlık alanı; rekabetin yoğun olduğu iş koşullarında teknolojinin stratejik kullanımını müşteriye sunmak. ABD Başkanı Barack Obama'nın Başkanlık Danışmanlık Kurulu'nda İnovasyon ve Teknoloji komitesinde danışman olan Brobst bu komitede Bilim ve Teknoloji konularında yaptığı çalışmalarla tanınan bir isim.

Stephen Brobst ile verinin önemi ve geleceği şekillendirmedeki etkisini konuştuk.

DATA GÜÇ DEMEKTİR

Günümüzde en kıymetli varlığın ne para ne petrol ne altın ama data olduğu görüşüne katılıyor musunuz?

Kesinlikle buna katılıyorum ve inanıyorum. Çünkü veriden bilgi ve gelişme doğar. Bir şirket veya birey için bigiden daha önemli ne olabilir ki. Bilgiyi arttırmanın tek yolu da veri toplamaktır.

O zaman günümüzdeki veri ambarları (data warehouses) için bir nevi "siber bankalar" benzetmesi doğru olabilir mi? Sonuçta şirketlerin ve kişilerin en önemli mal varlığı veri dediniz.

Elbette bu bir bakıma doğru, sonuçta veri sizin mal varlığınız ve veri ambarları da onu koruyan yerler. Ama bundan daha önemli bir nokta daha var; veriyi sadece tutmak değil, ona erişmek için kullanılan araçlar, sistemler de oldukça mühim. Bana göre başarının anahtarı detaylı veriye ulaşmaya yarayan bir sisteme sahip olmak. Bazen kişi veya kurumların elinde özet veriler bulunur burada problem şudur ki özet veri ile yeni bir soru soramaz, soru oluşturamazsınız ve bu ciddi bir sorundur. Veriye esas değerini veren, sorulan soruyu cevaplaması değildir, yeni sorular sordurabilmesidir. Gelişim, yeni bir soru yaratabilmekten gelir, zaten cevaplayabildiğiniz sorulara cevap bulmaktan değil. Dolayısıyla detaylı veriye ihtiyaç vardır. Ayrıca veriler arası iletişim, bağlantı da önemli. Veriler arasında daha önce düşünmediğiniz ya da bilinmeyen yeni bağlar kurmak, ilişkiler yaratmak çok önemlidir.

Siz de gelecekteki savaşların veri için yapılacağı fikrine katılıyor musunuz? Siber savaş teorilerine katılıyor musunuz?

Bu konuda pek çok tartışma sürüyor ama veri hakkındaki ilginç olan nokta şudur ki onu paylaşmaya karar verdiğinizde onu kaybetmiş olmazsınız. Bu

sizin ilk soruda verdiğiniz örenketeki gibi petrol veya para benzeri değerler için geçerli değildir, paylaştığınız anda vermiş, vazgeçmiş olursunuz. Sadece bir kişi petrole sahip olabilir dolayısıyla da insanlar ona kim sahip olacak diye uğruna savaşabilir. Data paylaşıldığı oranda değeri artan ilginç bir varlıktır. Tabi bu ne tür bir veriyi paylaştığınıza bağlı.

Elbette rekabet, güvenlik veya gizlilik nedeniyle paylaşmak istemeyeceğiniz veriler vardır ve bunları korumak zorundasınız. Bu veriler uğruna mücadeleler verilir mi savaş çıkar mı bilemiyorum ama bildiğim bir şey varsa gizlilik tekniklerinin artacağı.

Kişiler ve kurumlar ellerindeki veriyi korumak için gizliliği arttıran teknolojiler kullanacaklar; daha karmaşık değil ama daha gizli korumadan bahsediyorum burada. Sonuçta veri bizi bilgiye götürüyor ve bilgi de rekabet avantajı demektir, güç demektir.

Yani veri ambarlarının güvenliği, datayı koruyabilmesi burada ciddi şekilde ön plana çıkıyor.

Kesinlikle. Sadece yetki verilen kişilerin dataya ulaşabildiğinden %100 emin olmanız gerekiyor. Bunun için sadece veri erişim seviyeleri, uygulama kullanım seviyerleri vermek yetmiyor, kripto teknikleri de kullanılıyor.

ÇİN KİşİLERİN BANKACILIK BİLGİLERİNİ ELE GEÇİRMİş OLABİLİR

Geçen hafta basına yansıyan ABD'nin Çin'i 18 dakikalığına internet akışının bir kısmını ele geçirmesini değerlendirecek olursak, bu yaşanan ciddi bir durum değil mi?

Evet 18 dakika demek çok ciddi boyutta veri demektir ve bu önemli bir olaydır. Ama burada ele geçirilen bilgi kısıtlıdır. Sonuçta kendilerine yönlendirdikleri ve elde ettikleri bilgi sadece internet üzerindeki hareketlere, işlemlere dayalı verilerdir, şirket veya kişilerin güvenlik duvarı (firewall) ile korunan sunucu yada veri ambarlarında kullanılan bilgiler değildir. Yani bir nevi halkın kullanımına açık olan internet yapısından veri aldılar, resmi dataları değil.

Elbette bir firma o esnada bir başka firmaya veya şahıs başka birine önemli ve gizli bir bilgi göndermişse burada ciddi bir risk vardır ve bunu ele geçirmiş olabilirler ama bunun dışında bir şirketin güvenlik duvarının ardındaki bilgiye bu yapılan eylemle ulaşmış olamazlar. Tabi ki imkansız diyemem çünkü siber dünyada imkansız yoktur ama bu eylemle gizli verilere ulaşmış olmaları pek ihtimal dahilinde değil.

Ama trafiği yönlendirilmiş firmalar (Bankalar, devletler) çeşitli işlemler için internet bağlantısı ile sunucu ve veri ambarlarına erişim sağlıyor?

Tabi ki ama bu veri ambarları şirket veya hükümet kurumunun güvenlik duvarının arkasında korunuyor. Yani veri ambarı trafiği internet üzerinden sağlanıyor denemez. Ama müşteri erişimi söz konusu olduğunda mesela kişisel hesabınıza ulaşmanız gibi işte bu kişisel veri o esnada Çin'e yönelmiş olabilir, bu yüksek bir ihtimaldir. Yani şirketlerin tüm verileri değil ama o anda işlem yapan kişilerin verileri yönlendirme esnasında ellerine geçmiş olabilir.

VERİ GÜVENLİĞİ PROFESYON ELELEMAN GEREKTİRİR

Peki güvenlik bu kadar önemliyken kurumlar veri yönetimini sizce nasıl sağlamalı?

Eğer kurum kendi datasını kendi yönetiyorsa en azından iş yerinde bu konuda uzman birilerini o göreve atamış olması gerekir. Bu işin profesyonellerce yapılması çok önemli.

Mesela bizimle data yönetim, işletim ve koruması için çalışan müşterilerimiz var, şirketler bunu kendileri yapmak yerine bizim hizmetimizi kir alıyor. Çünkü bu iş uzmanına birkaç kendi bildikleri, yaptıkları işe yoğunlaşmak istiyorlar, iyi bir, finansçı, tedarikçi, toptancı olmak gibi.

Nasıl bir yönetm izleyeceğiniz sizin neye odaklanmak istediğinize ve ekonomik yeterliliğinize bağlı.

Örneğin küçük ve orta ölçekli işletmeler için dışarıdan bu hizmeti kiralamak daha karlı olabilir çünkü bu iş için ayrı bir departman ve ekip oluşturmak, alt yapıyı sağlamak ve tüm bunların işletmesi pahalı gelebilir. Büyük şirketler için ise ekonomik kaynaklar daha geniş olacağı için hem şirketin çalışma alanını iyi bilen hem de veri yönetiminde uzman kişileri işe alıp özel bir birim oluşturmak daha yararlı olabilir. Sonuçta verinizi nasıl yöneteceğiniz tamamen ekonomik imkanlarınıza ve şirketin önceliklerine bağlıdır.

GELECEKTE TÜM VARLIKLAR SENSÖRLÜ CİHAZLARLA TAKİP EDİLECEK

Peki veri/data anlamında baktığımızda gelecek hakkında ne öngörüyorsunuz?

Benim öngörüme göre önümüzdeki 3 senede insanlık tarihinin geçmiş 40 bin yılından çok daha fazla veri üreteceğiz. Çünkü sensörlü cihazlar vasıtasıyla topladığımız veriler aşırı derecede artacak ki bu cihazlar hemen her araçta, tedarik zincirinde, ticaretin çeşitli alanlarında yer alacak. Bu cihazlardan zaman, mekan, sıcaklık, nem oranı gibi çok geniş anlamda veri akışı olacak.

Öte yandan internet üzerinde özellikle Facebook gibi sosyal medya tarafından oluşturulan veriler daha da artacak. Bu ikisi veri kaynağı olarak sadece 2 örnek ki daha başka pek çok kaynak var. Malesef genelde bu

türdeki veriler gözardı edilen gerçekler çünkü daha çok alım satım gibi işlemler (transaction) üzerinde duruluyor.

Örneğin ben internetten bir şey satın alırsam bu bir işlemdir. Ebay gibi ticaretin büyük oyuncuları artık işlemlerin ötesine bakıyorlar ve etkileşimleri (interactions) analiz ediyor. Etkileşimler siz o satın almayı gerçekleştirene kadar yaptığınız her bir tıklamadır. Evet bu ciddi bir boyutta veri incelemesi gerektiriyor ama sonuçta tüketicinin ne yaptığını değil, neden yaptığını ve davranışını öğrenmiş oluyorsunuz. Bu bilgilerle de malınızı, hizmetinizi şekillendirebiliyor, bunları tüketiciye göre kişiye özel sunabiliyorsunuz.

Aynı şey telekomünikasyon için de geçerli. Mesela Türkiye'de telekom firmaları arama detaylarını toplayabiliyorlar. Bunlara bakıp kim kaç dakika hangi numara ile görüşmüş anlayabiliyorlar ama bunun ardındaki derin veriyi anlayabildiklerini sanmıyorum. Bunun arkasında aslında bir tüketici deneyimi yatıyor "çağrı hizmeti ne kadar iyiydi, ses kalitesi nasıldı, çağrı düştüyse neden düştü, aramayı yapan kişinin o andaki hareketlerinin coğrafik alanı neydi". İşte bunlar bir seviye daha derin şebeke verisidir ve arama detayının arkasındaki etkileşimdir. Tüm bunları bir araya getirdiğinizde bir veri patlamasına sahip olursunuz ve sonuçta çok daha detaylı ve doğru bir analiz yapabilirsiniz.

Mesela sağlık sektörü, bugün doktora gidiyorsunuz "Kolumu sargıya aldı, bana bir ilaç verdi" diyorsunuz bunlar işlemlerdir (transactions). Fakat düşününki gelecekte sensörlü cihazlarla kan şekeri değerınızı, kan basıncınızı, tansiyonunuzu sürekli gözetim altında tutabilecekler.

Evet şu anda bu tarz pilot projeler var

Evet bir de bunun herkes için geçerli olduğunu düşünün, inanılmaz bir veri bombardımanı yaşanacak.

Arabalar için de aynı şey söz konusu, sensörler her an aracınızla ilgili veri toplayacak ve bu veriler ışığında firmalar size ne zaman tamire ya da bakıma gitmeniz gerektiği veya bir problemi anında bildirecek.

Yani gelecekte her varlıktan; insan, canlı, cansız; çeşitli yöntemlerle sürekli veri toplanacak ve bunlar analiz edilip hayat ve yaşam şartları daha iyi hale getirilmeye çalışılacak.

Selin Kunt / Habertürk

<http://ekonomi.haberturk.com/teknoloji/haber/574178-hepimiz-sensorlu-cihazlarla-her-an-takip-edilecegiz>